

Історія України 9 клас

Вчитель Білоус Леся

lesiab2016@gmail.com

01/10/2026

Вивчити вірш « Заповіт « Тараса Шевченка, хто не вивчив .

«Сон» (У всякого своя доля) скорочено переказувати

Оповідач посеред ночі прийшов до своєї хати «набенкетувавшись» та вклався на відпочинок.

Як тільки заснув, йому примарилося, що він зміг полетіти за поводитирем-совою. Спершу внизу йому бачиться Україна. Він милується пейзажами надзвичайної краси.

Потім раптово побачене замінюють страшні сцени мук українських простолюдинів (із вдови вимагають податок за чоловіка, який вже помер, а її єдину дитину-опору женуть в армійські лави; чиєсь дрібне дитя попідтинню вмирає голодною смертю, а його мати жне колоски на панському полі; шкандибає безталанна дівчина-покритка з немовлятком на руках, нікому не потрібна, навіть рідним батькам). Пізніше шлях героя проходить над зимовим Сибіром. Там його очам відкриваються жахливі страждання каторжан, кайданами закованих. На фоні безкрайньої снігової пустки дзвенять окупи.

Після цього персонаж переноситься до імперської столиці, до Петербургу. Тут контраст вражає: розкішність і набундюченість всіх в царському дворі та убогість низів-трудолюбів. Герой стрічає землячка — служку при дворі, що забув рідну мову й совість теж забув. Він звертається до оповідача пропозицією завести його в палати за хабар, та героя це не цікавить. Він перетворюється на невидимку та сам заходить.

Всередині знаходяться цар з царицею (Микола I з Олександрою Федорівною) в оточенні панства. Придворні так намагаються вгодити правителям, що в них не залишилося ні краплі власної гідності.

Перед оповідачем відбувається сцена мордобиття. Найстарший придворний отримує від царя удар в лице й б'є молодшого за чином від себе, той — ще

молодшого і так далі. Доки найменш незначний пан не вибігає з кулаками на простих містян. Все відбувається так, аби був задоволений цар.

Потім оповідач розглядає будівлі столиці. Йому згадуються минулі часи в Україні та все зло, заподіяне російськими керуючими. Він сумує, бо розуміє, що велика кількість українців забула рідну мову та батька з матір'ю, свою батьківщину та коріння, отримавши російський чин.

Пізніше герой повертається до царського двору. Монарх страждає похміллям, через що став подібним до ведмедя, який щойно покинув свою барлогу. Він лається на придворних і через його вереск ті зникають під землею. І коли він застається сам, то нагадує безсиле смішне кошеня.

Герой засміявся з нього — цей сміх долинув до царських вух, і самодержавець голосно крикнув. Оповідач перелякався й проснувся.